

Handslag för fred i Sydafrika

Inkatha deltar i valen • Helomvändning av Mangosuthu Buthelezi • Övåntat avtal i Pretoria

Av LEIF NORRMAN
DN:s korrespondent

PRETORIA. Inkatha deltar i Sydafrikas första demokratiska val nästa vecka. Genom en överraskande helomvändning av Mangosuthu Buthelezi bara en vecka före valet slipper Sydafrika balansera på randen till inbördeskrig.

Beskedet kom efter nya överläggningar mellan Inkathaledaren Mangosuthu Buthelezi, president F W de Klerk

Valet i Sydafrika

och ANC-ledaren Nelson Mandela, avtalet undertecknades i Pretoria på tisdagen.

Till sist insåg även Inkathaledaren att hans vägrartaktik höll på att leda till politiskt självmord. Och efter den historiska uppgörelsen på tisdagen drog hela Sydafrika lättat efter andan; äntligen en positiv händelse, äntligen ges freden en chans.

Det centrala i den uppgörelse som nåtts är frågan om zulumonarkin. De förslag som ANC lagt fram till kung Goodwill Zwelithini har varit långtgående, det har också den vanlige zulun som av Inkatha tidigare hetsats till att protestera för kungens rätt insett.

Ökat tryck inifrån

Trycket på Mangosuthu Buthelezi har därför ökat inifrån. Om frågan om kungens ställning i framtiden framhållits som så viktig av Inkatha, hur kan de då avvisa förslagen har många undrat. Att många av Inkathaanhängarna vill delta i valet är känt genom flera opinionsundersökningar.

Sydafrikas olika ekonomiska makthavare har troligen

också pressat på, våldet och Inkathas senaste planer på massaktioner har haft stor negativ inverkan på kort sikt och kunde få katastrofala följder på lång sikt. Genast efter beskedet om att enighet nåtts steg kurserna på börsen.

Och kanske var det så enkelt som den av alla hyllade kenyanske medlaren, professor Washington Okumu, sade efter att överenskommelsen undertecknats: Jag tror att Mangosuthu Buthelezi plötsligt insåg att han skulle vara politiskt död om ett par veckor.

Mangosuthu Buthelezi själv hänvisar till Guds finger.

– Professor Okumu ringde mig, ville träffa mig på flygplatsen i Johannesburg efter den misslyckade internationella medlingen förra veckan. Jag väntade men var till sist tvingad att fara i väg. Men bara efter ett par minuter fick vi maskinkrängel och tvingades återvända. Och där stod han kvar och väntade på mig.

– Jag sa till honom att det var som om Gud hade hindrat mig från att fara, jag var återbördad såsom Jonas ur valfiskens buk.

Försonlig ton

Varför inte Mangosuthu Buthelezi lät sig återbördas redan för ett par månader sedan då i princip samma villkor som nu förelåg ville han inte svara på.

Men ANC-ledaren Nelson Mandela, som anslog en mycket försonlig ton och talade om allas ansvar i denna svåra situation för nationen, försökte avleda kritiska frågor efter dokumentets undertecknande inför världspresen.

– Det som gjort att vi kunnat komma överens, sade han, är inte någon särskild, ny formu-



Foto: HÅKAN LINDGREN

Enighet om valdeltagandet. Ett historiskt handslag i Pretoria på tisdagen. ANC-ledaren Nelson Mandela skakar hand med Inkathaledaren Mangosuthu Buthelezi under överinseende av president F W de Klerk efter undertecknandet av det avtal som innebär att Inkatha deltar i Sydafrikas första fria val den 27 april.

lering. Det är i stället saker som började för länge sedan, när jag satt i fängelse och Mangosuthu Buthelezi och nuvarande kungens far fortsatte att ge mig stöd genom brev och besök när jag var sjuk. Och

kampen mot apartheid har vi alla fört.

– Vi har något gemensamt. Genom tålmod, genom att inte sluta tala med varandra har vi kommit fram till resultat.

Det man nått enighet om är alltså att Inkatha deltar i valet, både på nationell och regional nivå, på de valdagar som sedan länge varit fastslagna: 27 och 28 april.

Att trycka nya valsedlar är

dock omöjligt. I stället har valkommissionen börjat trycka upp stickers, klisterremсор, med Inkathas namn och Mangosuthu Buthelezis bild på och som kan tryckas fast på valsedlarna där det

redan finns 27 andra partier. De ska lämnas ut av valförrättarna samtidigt med valsedeln.

Zulukungens rättigheter ska fastställas i ett författningstillägg som görs vid ett extrainkallat parlament.

Medling om övriga författningsfrågor kan tas upp efter valet. De tre parterna som skrivit under överenskommelsen, ANC, nationalistpartiet och Inkatha förbinder sig också att motverka våldet.

I Inkathas högkvarter i Durban uppstod genast en febril aktivitet. Affischer med Buthelezi har funnits upptryckta länge. Men de har haft texten: Rösta på Buthelezi när tiden är inne. Nu får man klistra över den med texten: Rösta på Buthelezi nu.

Kort kampanjt看

Redan sitter de i lyktstolpar och på staket. Och den korta kampanjtiden ger Mangosuthu Buthelezi en chans att bortförklara ett dåligt valresultat för Inkatha.

Fast man talade om en historisk överenskommelse och nytt hopp för Sydafrika på tisdagen är det ingen som vågar tro att det eskalerande politiska våldet plötsligt ska dö ut. Men kanske kommer det nu inte att öka så mycket som man fruktat.

I Katlehong och Thokoza öster om Johannesburg fortsatte dock striderna mellan Inkathas anhängare i härbärgena och den nationella fredsbevarande styrkan som Inkatha vill ha bort.

Utsikterna till att hålla ett relativt fritt val i Sydafrika nästa vecka har i alla fall ökat betydligt. □